

FAMILIUL FAMILIUL

DIURIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU - LITERARIU CU ILLUSTRATIUNI.

Joanu Fekete Negrutiu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj (Urmare.)

Pâna acilea autoriulu. La tôte acestea nu mai trebuie nece unu comentariu. Destulu cã pentru convingerile s'ale depuse in acestu articlu a avutu, — precum insusi scrie, — multe de suferitu dint tôte partile... acestu articlu a facutu sange reu la guberniulu politicu sila celu basericescu; guberniulu politicu erã pre acì se me aresteze, dice densulu, dar' unu consilieriu romãnu si anumitu domnulu Vasiciu, — dupa cum mi s'a spusu, — a dîsu in consiliu: »Lasatî-lu si nu-lu arestatu, cã de se ve arestã, mai mare sgomotu se va face in publicu, si clerulu greco-catolicu mai tare se va interesã de lucrulu din cestiune, si se va atitîã, er' autoriului i se va face unu renume mare.

Protopopulu Clusîului Negrutiu devine fara voi'a si intentiunea s'a omu cu nume mare.

Clerulu din afara: preotii si protopopii i-i gratuleza!.. Guvernulu atãtu celu politicu cãtu si celu basericescu 'lu invinovatîescu, 'lu-tragu la respundere, er' aperiatorii cei

adeverati ai causeroru poporulu romãnu cã: redactorulu Jacobu Muresianu, Georgiu Baritiu etc. 'lu-imbarbatã pe calea apucata. De acì se incepe apoi una corespondintia viua cu acì memoratii barbati fruntasi, cu metropolitulu Siulutiu si cu nunciatur'a apostolica din Vien'a, din cari corespondentie ceea-ce este de interesu publicu basericescu: detori suntemu a aduce la cunoscentia publica, si acest'a din doue motive si anume: pentru cã mai antãiu cei interesati in asemenea afaceri se veda si se audia: ce si cum trebuie se pastramu si se aperamu? — si a dou'a, pentru a justificã asertiunea nãstra dela inceputu: cã in decedatulu canonicu Negrutiu baseric'a romãna unita a pierdutu unu infocatu si neintimidatu sustînetoriu si aperiatoriu alu asiediaminteloru s'ale!...

1. Scrisãrea relativa a redactorulu Jacobu Muresianu cu privire la articlulu amintitu:

Brasïovu 9/4. 1858.

Domnule si frate!

Eu fui provocatu de politia, carea prin telegrafu primì ordine, de a sistã corespon-

dinti'a D.-Tale din Nr. 23. 9/21 Martie, cá se-mi dáu cuventulu, cá de ce am publicat'o? Eu respunsei cum vei cetí in alaturatulu estrasu (in traducere germana). Te insciintiezu cá se scíi, déca vei avé vre-o imputare si se apesi pe ce'a ce este de apesatu, cá déca ne voru tractá cu subtieri si cu subtrageri din celea ce le avuramu cá uniti in 4 puncte numai, ne periclitamu, càci cei'alalti ni imputa si rídu, cá pe noi ne represinta romano-catolicii, si nu avem din sinulu nostru nici macaru unu consiliariu scolariu, ér' mâne poimâne ne voru pune vre-unu némtíu ori unguuru de metropolitu... (aci e rupta marginea scrisórei.)

Provinci'a romana unita cu Baseric'a Romei o numesce Pap'a in bula, apoi? se fia numai racii tiéganului? — Titul'a ar' fi bine se ni-o ficsamu: »de legea romana unita«, prin care se întielege si natiunea si unirea cu Rom'a. Asíá ni-ar folosí multu. — Celea ce le inschimbái (intielege: in articlulu publicatu), avui cuventu a le inschimbá, càci vedi si asíá?... Acum ve convingeti? Cu tóte acestea, — fara atingeri, se nu tacemu, ci ce'a ce se tiène de binele nostru se publicamu, cá amu trasu destulu acumu de 3 ani, in care tempu fui silitu a traduce tóte corespondintiele si articlii originali in limb'a germana pentru politia, inainte de ce s'ar fi tiparitu. Intipiesceti tortur'a midilocita de Siagun'a, prin rudele s'ale! am reclamatu si chiar' la politia suprema inzadaru; inse acum'a vedu cá nu-mi mai ceru traducerea, nu sciu pâna cându?...

Salutare si imbraçiosiare!

Alu D.-Tale plecatu

Jacobu Muresianu m. p.

NB. Tocmai fui chiebatu la politia a dóu'a.... (scrisórea e rupta, se intielege: a dóu'a-óra), si resosi si una alta provocare cá se me íá la protocolu de inquisitiune, insirându tóte câte avui pâna acum'a, nu sciu ce vá fi, legea matrimoniale introdusa, si totu trasa in dubiu ne va apesá! Tieneti-ve si fiti Fabricii sanetosí

J. M. m. p.

2. Ér' domnulu Georgiu Baritiu asíá imbarbatá pe autoriu: »P. S. Mi se scie dela Sibiiu: cumcà articlulu Domniei Tale despre sinodu a facutu impresiune rea chiar' sí in intelegint'a unita de acolo. Lasa se

face, nemicu se nu-Ti pase, nemicu!... Ómeni superficiali, cari nice una data n'au judecatu dela nasu mai departe; ómeni, cari cauta la feçie, ér' nu la poterea cuvântului; ómeni, cari blastema argumintele logice, pentru-cà nu le potu infrange: nece odata se nu ne geneze, se nu nifaca sfiala... (scrisórea mai incolo e rupta.)

3. Interesante si multu instructive suntu scrisorile relative a-le metropolitulu de eterna si pia memoria Alesandru Siulutiu.

Acest'a cunoscându valórea protopopului Negrutiu inca inainte de publicarea faimosului articlu, sí anume chiaru cu acelasíu datu, 9 Martiu 1858, scie acestui'a totu in obiectulu sinódeloru urmatórea scrisóre confidentiale:

Reverendisime domine!

Éta 'ti tramitu aici in Estrasu Protocolaru facutulu meu acumu din nou recursu la Scaunulu Apostolescu spre aperarea foruriloru protopopesci, cá se vedeti cá déca ne ar' lasá mulímea lucruriloru, v'amu impartasi sí anteactele, cari voru adevéri; cá nu amu adormitu cându s'a apropiatu cev'a periclu de turm'a-ne; bataru déca in aperarea disciplinei nóstre in tóte ramurile ei, si cu tóte obiceiurile ei celea vechi amu fi cu totii intr'unu cugetu, cace: »Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.« Precumu pricepu, noi avem mari nepreteni disciplinei nóstre si pismatreti si in unii frati latini, cari pre la Vien'a sióptescu cá numai unii reuvoitori Scaunulu Apostolicescu se impotrivescu schimbariloru in disciplin'a nóstra, éra maioritaea nici nu scie de acést'a, nici cá este inpotriv'a reformeloru; de sí unele informatiuni cá acestea suntu, — precumu credu eu, — fara fundamentu, sí nu credu se fia nici unulu dintre noi, care se se invoiesca in schimbari de acestea; asíá de alta parte sta sí acelu adeveru, cá in schimbarea disciplinei basericii orientale. care si inainte de schism'a lui Photiu a fostu in usu si in pracsu in baseric'a orientale, si este redímata pe ss. scripturi si pe ss. canóne, si care asíá-dicundu o-au sanctionatu si canonisatu o diümetate din tóte baseric'a lumei catolice, adeca cea orientala nice mie, nice clerului nu ne póte

fi iertatu a face sî introduce n'oue schimbări, cã schimbări intr'un'a disciplina intemeiatã si sanctionata de un'a baserica intr'ega a t'ota lumea orientala, era-si numai cu autoritatea, invoiel'a si sanctionarea aceleia-si baserici întregi se potu introduce, er' nu deosebi numai cu a n'otra a particularilor. sî acest'a cu atãtu mai v'ertosu nu, cu cãtu noi si poporul nostru vede, cã ace'a disciplina nevatemata se t'iene si in baseric'a neunitiloru, si noi cari amu luat asupr'a n'otra misiunea cea grea de a intari sî propagã s. unire in poporul nostru sî locuimu in midilocolu neunitiloru, nu potemu face in disciplina innoiri, cari si pe poporul unitu se-lu scandaliseze, si pe neuniti se-i instraineze si infricosieze de a primí s. unire. — Acesteu temeiurile din cari nu ne potemu nice decãtu abate dela vechile obiceiuri, sî canonicesc'a, ba catholicesc'a n'otra disciplina, care au infloritu si in baseric'a adeveratu catolica orientala antephotiana, sî pe care cu totu dreptulu dorimu si poftimu si dela scaunulu apostolicescu se ni-o respecteze si se ni-o t'iena nevatemata, precum si credu cã ni se va t'iené.

Despre alta remãnu totu-de-a-un'a
Alu Preon. Fr. T'ale
Blasiu, 9-a Martie st. n. 1858.

addictu

Metropolitulu Alexandru m. p.

Dar' ajungãndu sî la cunoscint'ia Metropolitulu desu memoratulu articlu alu protopopulu Negrutiu 'lu-mustra cu durere parintiesca intr'o lunga scrisore cu datulu Blasiu 15/3 Aprilu 1858. Éta unu estrasu din ace'a scrisore:

Preaonorate in Christosu Frate!

Preaonoratu Fr. T'a in unu articlu lungu in nrîi 22 si 23 a »Gazetei de Transilvani'a« din 16. Martie a. c. ai vorbitu multe.... frumose, drepte si bune alt'mintrelea, numai cãtu fiindu-cã Preaon. Fr. T'a starile mele celea strãmtorate si delicate nu le scii, si eu acelea nice nu le potu, nice cã vréu a le aduce la publica cunoscintia.... cu nedreptulu te miri, cã de ce nu voiescu a t'iené mai antãiu sinodulu diecesanu, apoi celu provinciale? séu de ce in diferintiele acestea disciplinare, — in cari eu numai singuru stãu in arena, — n'am adunatu seboru die-

cesanu, cã se me spriginésca si clerulu? si mai cu nedreptulu m'ai pisicatu in dis'a gazeta, dicũdu: »cã t'ienerea sinodulu provinciale inainte de celu diecesanu e numai una apucatura metropolitana dictata de impregiurari.« Da ce feliu de impregiurari? déca nu le-ai sciutu, séu nu le-ai spusu aceste impregiurari, inaintea publiculu m'ai adusu si m'ai lasatu in grea suspitiune, cã d'ora impregiurarele acestea suntu de mine intr'adinsu cãutate, pentru cã cuvintele acelea . . . »apucaturi metropolitanane« ace'a ar' insemná.

Eu am voitu, dupa prescisele mai n'oue, cari nu-mi este iertatu a le calcã, a t'iené sinodu provinciale, cã inca in vér'a acest'a se potu t'iené si sinodulu celu diecesanu. Si intru adeveru eu sinodulu provinciale l'am fostu si indicatu...., pe Episcopii sufraganei si Capitulele loru — cari singuri numai potu avé in sinodu provinciale sessiune si votu — i-am fostu conchiamatu, sî guberniulu am fostu facutu de scire.... si totu-si déca vei audí, cã eu sinodulu acest'a era-si l'am revocatu sî inca »ad indeterminatum tempus,« si consequenter nu se voru t'iené sinodele.... te rogu nu cumv'a era in Gazeta se me inovatiesci, cã si acest'a-i apucatura metropolitana.... Eu am facutu t'ote cãte am potutu,..... am priveghiatu impregiurulu turmei mele diu'a si n'optea: déca totu-si multu nam facutu, ce ar' fi doritu Clerulu, n'am facutu, nu cã n'am vrutu, dar' cã n'am potutu..... Eu nu me indoiescu despre dragostea Clerulu, cã elu avrutu si vré se me spriginésca, cã acest'a-i si detoria, deóre-ce lupt'a mea nu pentru aperarea drepturilor mele private, ci e pentru aperarea comunei si stramosiescei n'ostre baserice; si déca nu i-e iertatu se-'si póta impliní detori'a acest'a in adunare sebornicésca, nu-i opritu a face ace'a fiescarele si de acasa, numai cu t'ota cuviintios'a onóre si pe calea s'a cea legiuita si cuviinciósã. Inse de m'aru lasã si singuru, — precum pâna acumu. — in aren'a acest'a de una lupta obositóre. si déca neaperatu asiu si cadé: incalte-te si infrãntu voiu poté díce: »lupta buna am luptatu, credint'ia am pazitu,« numai atãta cu t'ota

dreptatea poftescu dela dragostea ori-cui din Cleru cá, — déca me voru vedé asudatu, slabitu si reu ranitu in lupta acést'a, se nu adauga raneloru mele rane, déca nu voru torná pe ele vinu si untu de lemnu.

Aceste cu parintiésca dragoste si incredere scriindutile remánu totu-de-a-un'a
de binevoitoriu

Metropolitulu Alexandru m. p.

Respondiéndu protopopulu Negrutiu metropolitului cu cuvenita supunere si reverintia: cá n'a voitu se-lu vateme prin acelu articlu, ci numai se spuna adevéru in publicu etc., — neuitatulu archiereu Siulutiu, carui'a i placeá multu sinceritatea si vorb'a deschisa si a supusiloru sei, i rescrie urmatórele:

Prea onorate in Christosu Frate!

Fí in pace si odichnitu cu anim'a, cá in anim'a mea nu s'a incubatu nici una greutate asupr'a Prea onoratu Fr. T'ale pentru espresiunile celea din Gazeta asupr'a mea. Mantuirea Preaon. Fr. T'ale si asupr'a altoru atacuri este cea mai buna, a spune adevéru ori-cui asia precum este. Noi nu voimu a introduce in baseric'a nóstra eresu séu invetiaturi nóue. Noi ne aperamu si ne rogamu se ne lase pe noi in pace cu acésta disciplina, care baseric'a orientala neclatita o-a pazitu in 1858 de ani dela intemeierea ei, si care baseric'a nóstra si dupa facut'a s. unire de 160 de ani, spre mare folosulu s. uniri, si a intregi catolicesci baserice, a tiénutu. Si cându vomu cere noi acést'a, si o vomu spune-o verde ori si cui, cá voimu a remâné — totu pentru binele s. Uniri, — si mai incolo nestramutati in ace'a disciplina si usuri vechi, avemu dreptulu celu mai mare, si nu vomu gresi nimerui, si asia nu avemu de ce se ne si tememu! Disciplin'a nóstra este a unei intregi baserici orientale autonome. nu numai a nóstra; si déca va fi de lipsa se se faca intr'éns'a stramutare, se o faca acést'a éra tóta baseric'a, ér' nu unu metropolitu, unu episcopu séu una provincia numai, cá aceste nu potu mutá ce a asiediátu intrég'a baserica orientala, cá se o scandalimu si se punemu pedece nesuperabile s. Uniri. Acestea suntu p'incipiile mele spuse si a retate la cei mai mari.

Mie a fi nice latinu, nice grecu nu'mi place, déca-i se facemu schimbári, si cine va crede cá fara turburarea poporului póte face, cá se se magulésca cuiv'a, mai bine se trecemu cu totul in ritu latinu. éra se ne faciárimu cá suntemu »graeci ritus et disciplinae«, si apoi totu-si, cá se placemu altor'a — se ne insielamu poporu si cleru, ... ast'a ar' semená a fi indiférente, ba a fi insielatoriu. care prepusu nu voiescu niceodata se intine pomenirea mea. Ast'a e a mea convingere, altii cum voru judecá asia faca!.....

Acestea cu fratiésca incredere scriendutile remanu

Alu Prea on. Fr. T'ale.

Blasiu, 29, 17 Aprilu 1858.

celu vechiu addictu

Metropolitulu Alexandru m. p.

De aci incolo devine protopopulu Negrutiu barbatulu celu mai de incredere si mai confidentialu alu Metropolitului Siulutiu, atátu cá protopopu cátu si cá canonicu, — incátu cum am disu. — in 1863, 'lu propune la locurile mai inalte in locul primu de episcopu alu Gherlei, ér' mai târdiu cá canonicu 'lu facú de directoru alu curiei metropolitane; si in celea din urma a tractatu la locurile competente pentru de a i-se dá de archiereu ajutatoriu (coadjutor). — Din nenumeratele corespondintie ulterióre a-le metropolitului, mai lasamu se urmeze apoi intréga scrisórea din 1 Maiu n. 1858 — pentru cuprinsulu ei celu de dreptu publicu in baseric'a româna greco-catolica:

»Reverendissime Domine! — Domni'a T'a esci unu celibe care nu numai celibatului faci onóre, da dimpreuna si disciplin'a si institutiunile basericei nóstre orientale, in tóte ramurile loru le scí pretiuí, le onorezi, si — precumu se cade — le protegezi si le aperi; de ace'a meritezi si pretiurea si increderea nóstra. — Eu dara 'ti tramitu acestu extractu /. din care Te poti si Prea on. Fr. T'a si altii convinge: cá Eu in aperarea institutiuniloru si a disciplinei basericei nóstre, aperu numai dreptatea, binele celu de comunu a catolicismului, dragostea cea imprumutata a totu clerului meu, cá asia se

Primulu patinagiu.

se întemeieze și se crească s. Unirea din Iontru a animilor Clerului, și unirea credincioșilor din afara.

Noi vedem că multor'a, — mai cu seama din frații romano-catolici — nu li place că așpe-ramu și graimă adevărul pentru biserică noastră, dar' eu n'am ce face. Nu voiescu a plăce ómenilor, ci lui Domnedíeu. Disciplin'a bisericei noastre nu-i a mea creatura, și așa nice o potu schimbá și modificá după placul meu séu a altor'a, ci ea e unu depositu sântu lasatu nóue de strabunii noștrii, și de ss. Parinti orientali, că se o ținem și se o așpe-ramu cu tóta scumpetatea. Noi nu vrem se introducem în Biserică noastră disciplină nouă, ci noi vrem — după cum suntem în cunoștință a sufletului și detori — a pazí și a așpe-ramă neclătită ace'a învețitura și disciplină, care e fundată pe învețiturile ss. Apostoli și a ss. Parinti, și care tóta Biserică orientala adevăratu-catolică și înainte de schisma nevătemată o-a pazítu în 1858 de ani, și care Biserică noastră unită a Ardealului, și după făcută unire o-au ținutu (spre și cu mare folosul s. Uniri) de 160 de ani până astăzi. Așa-dăra ținendu și așpe-rându și noi acestu adevăr, credu că nu numai nu pecatim, dară este și un'a sântă detoria a noastră. Noi nu putem, — deca vrem a fi Parinti drepti și adevărați a Clerului nostru, — numai acelea singure instituțiuni a-le ținé și a le așpe-ramă, cari favoriséza numai unei parti mai mici din Cleru.

Că noi nu vrem, dá nice putem a fi: la unulu muma, la altulu ciuma. Totu medulariulu clerului celu vrednicu și harnicu, foră distingere de este casatoritu séu necasatoritu. asemenea dreptu are la dragostea și favórea Metropolitului seu; și pentru că unu preotu harnicu este casatoritu, cu atât mai tare, și cu nece o dreptate î-lu potemu respinge de la promoțiune, — care canónele bisericei noastre nice odată nu i-o-au negatu, cu câtu scímă că casatori'a preoților noștrii și pentru biserică și pentru natiunea noastră au fostu totu-de-a-un'a și este și astăzi: unu isvoru, unu radímu și o — așa dîcîndu — semintie, foră de care și biserică și natiunea noastră s'ar' fi cutropitu.

Cine nu știe? séu cine va poté negá acelu vecinicu adevăr: că preotii casatoriti au fostu acei'a, cari prin fii sei au datu până

acum și bisericei cleru și natiunei inteligent'i'a, care au susținutu și așpe-ramă bisericea și natiunea de peritiune?! cine nu știe că și s. unire, în partea cea mai mare s'au înmulțitu și și astăzi se înmulțesce și se conservéza prin preoti mai cu seama casatoriti!? apoi dară pe acesti'a se-i parasim, se-i uitam, se-i dăm de-o parte?... Dreptatea, care poftesce a dá fiesce-cărui'a de ce e vrednicu, nu va suferi o asemenea injuria.

Acest'a-i principiulu, — dreptatea, — din care și biserică orientala, și și eu pornescu întru adjudicarea deregatoriilor bisericesci, că acestea se se dee celor vrednici, fie casatoriti séu fie celibi, că fiesce-care are darulu seu dela Domnedíeu, unulu așa, éra altulu așa: precum ne spune și sântulu Pavelu apostolulu.

Cu acestea așpe-ramă-mi parintiésca mea încredere remanu scl.«

4. Mai grea imputare, și mai mari neplăceri i-au cășunatu articulu desu-amentitu din partea nunciaturei apostolice din Vien'a, »unde ómeni foră conscientia, foră sufletu și foră Domnedíeu,« cum se plîngeá adese-ori densulu, lu-denunciasera cu grele și mari lucruri, chiar' pe tempulu cându, după 1863, éra propusu la locurile înalte în loculu primu la episcopi'a veduvita a Gherlei. Scopulu denunciatorilor infernali éra veditu! — Canoniculu Negrutiu, de și s'a justificatu și purisatu prin barbatescile s'ale respunsuri, și de și nunciatur'a l'a abso'vatu de incriminările-i imputate, n'a potutu se ajunga nice la 1863, nice la 1870, de episcopu, desî după cum recunósce Br. Vasilie Popu, precum vomu vedé mai josu, — densulu (Negrutiu) după împregiurarile de atunci éra fórté potrivit de episcopu la Gherl'a.

Dar' se lasam se urmeze în estrasu și coréspondință a cu laudat'a nunciatura, pentru de a cunoșce și din acést'a curagiulu și ținut'a vrednicului nostru barbatu în așpe-ramă instituțiilor bisericei romane greco-catolice.

a) Nunciatur'a cu datulu Vien'a 13 Decemb. 1864 Nr. 83/2*) informata fiendu,

*) În originalu: »Nunziatura Apostolica Vienna Nr. 83/2. Illustrissime e Rme Domine! Paucos ante dies, cum occasione qua de rebus istius Pro-

cum dicit, — prin unu barbatu fôrte distinsu, î-i scrie, cã despre densulu se dîcu urmatórele :

I. Cã domni'a-T'a ai publicatu in fói'a publica »Gazet'a Transilvaniei« sub numele-ti propriu, cã conventiunea incheiata intre Maiestatea s'a Imperatulu sî Sânti'a s'a pe greco-catolici nu-i privesce, din motivulu cã ace'a s'ar' radimá pe conciliulu Tridentinu, pe care greco-catolicii, — cã conciliu puru latinu, — nu-lu primescu.

II. Tî se imputa mai incolo de crima, cã domni'a-T'a esci in legatura cu atari ómeni, . . . cari dîcu: cã dogm'a despre absolut'a nedesfacere a matrimoniului sî din punctulu adulterului n'ar' fî decãtu una institutiune curatu disciplinaria, in urmare cã pe greco-catolici nu i-ar' obligá, cã Te-ai insoçitu cu atari insi, cari urgéza autonomi'a basericei greco-catolice intr'atãt'a, incãtu cuge-ta cã ace'a si-ar' poté conduce afacerile s'ale independentu de Baseric'a Romana si a tiéné sinóde preotiesci mestecate cu laici; in fine cu atari ómeni, cari tiénu cã clericii români se nu se tramita nici la Pest'a nici

vinciae sermonem conferebam cum quodam praestantissimo viro, mentio incidit de Dominatione Tua Illustrissima et Rma . . . Dicebatur enim: I. Quod Tua Dominatio in publicis ephemeribus »Gazeta Transilvaniei« proprio nomine evulgaverit Conventionem ab Augustissimo Imperatore et Sua Sanctitate initam ad Graeco-catholicos non spectare, ex eo, quod haec conventio innitetur Concilio Tridentino, quod qua concilium pure Latinum Graeco-catholici non acceptant.

II In crimen praeterea Tua Dominatio vocabatur, quod Ipsa consiliorum, doctrinae ac simul-tatum societate cum iis conjuncta esset, qui dicunt, dogma de omnimoda indissolubilitate matrimonii etiam ex capite adulterii non esse nisi merum purumque institutum disciplinae, proindeque Graeco-Catholicos ex illo non obligari; cum iis deinceps qui autonomiam Ecclesiae Graeco-catholicae adeo urgent, ut censeant eam independentem ab Ecclesia Romana sua negotia moderari posse et Synodos clericorum cum laicis celebrare; cum iis denique, qui clericos nec Pestinum nec Romam mittendos esse putant, ne doctrinis latinorum inficientur, qui clericos s. Sedi adamussim obedienter per contemptum Latinizatores vel Papalistas ultramontanos appellat, eosque modis omnibus insectantur. Jam vero cum vehementer optem Tuae Dominationis characterem et nomen intactum . . . permanere a quibuslibet maculis et naevibus, hinc Ipsam rogo ut supra allatis capitibus explicationes mihi suppeditet ac genuinam Ejus animi sensum declarationem . . . . .

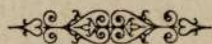
la Rom'a, cã se se inficieze de invetiaturile latiniloru, si cari pe preotii supusi si ascultatori Santului Scaunu i numesce cu dispretiũ latinizatori séu papistasi ultramontani, necagindu-i in totu modulu. In urma cere Nunciatur'a esplicari si dechiaratiune genuina.

Autoriulu incriminatu, dupa o introducere relativa, in care 'si esprima mirarea: cumu ómenii sciu face si fauri sî din lucruri mai neinsemnate capitalu, séu pe românesce dicũdu, cum suntu in stare de a face din unu tiéntiariu armasariu, — respunde, sî anume la celea dóue puncte: 1) La punctulu I. reproducũdu din articulu incriminatu pasagiulu incepẽdu dela: »incãtu se tiéne de ordinea tiénerei sinódeloru etc.« pâna »in care (conclusu din conferinti'a Vieneza) inca nu otarira, cã antãiu se se tiéna sinodulu celu provincialu sî numai apoi celea diecesane,« continua: — »erádemnu de acelu escelentu barbatu, care me acúséza, cã cându 'mi atribuí atari crime, se fi avutu bunatate a aduce la cunoscinti'a Escelentiei Vóstre sî acelea fapte, cari eu cã protopopu in Clusiu, — le-amu sevêrsitu in folosulu: s. Uniri, alu umanitatiei si alu Guvernului sacru si si alu celui politicu« . . . .

2) La punctulu II. »In contr'a incriminariloru din acestu punctu, ce a potutu se le iscodésca numai o anima reutatiósa, in curati'a conscientiei potu chiemá de martore numai pre Domnedieu pre carele 'lu rogu cu s. protomartiru Stefanu, cã se nu-i impute (acusatoriului) pecatulu. Pentru acést'a fôrte asiu dorí: cã se mi se deie ocaziune a me poté confrontá cu acel'a inaintea Escelentiei Vóstre, si déca ar' cutezá atari crime in façia-mi nu a le probá, ci numai a mi le ascrie cu frunte serina, m'asiu supune de voia buna celoru mai severe censuri eclesiastice dictande de s. Scaunu.«

De ací apoi 'si face marturisirea credintiei s'ale neclintite catra invetiaturile adeverate ale s. baserici romane, 'si dà espresiune sêmtiéminteloru s'ale de aderintiã, supunere si ascultare catra s. Scaunu Apostolicu si catra Maiestatea s'a. (Respunsulu e datatu din Blasiu, 19 Decemvrie 1864.)

(Va urmá.)

INFLUINȚI'A MÂNDRIEI.

— *Novela originală* —

(Urmare.)

Eră iérna

Familiele Ideanu și Crângeanu fura invitate la o nunta tocmai în orasiulu X. locul natalu alu Nataliei . . . Preparativele de plecarea în câteva zile fura executate și într-o deminția foarte gerósa Jancu, soçi'a lui, Paulin'a și Gogu Crângeanu verulu merseá cu trenulu până la Y. și de aci cu deligenti'a. Ea eră foarte fericita gândindu-se la nóuele impresiuni de siguru placute ce va aveá, ér' Gogu încântatu că se gasiá asiá de aprópe de dens'a, spre a preveni ori ce dorintie ale ei.

Furá foarte bine primiti în famili'a Leonorei; și candu Paulin'a aparú în balu tóta lumea o de clará de cea mai frumósa și mai cu gustu dintre fete. Adorabil'a ei figura și bogatulu costumu ce portá impuneá foarte multu, ér' spiritulu ei cultivatu o facú se-si gasésca mai multi adoratori. Tatalu ei nu voise a vescedi veseli'a vârstei s'ale destainuindu-se, descuragiandu-o ast'felu prin ace'a că ea în trecutu a fostu mai puçinu din ce'a ce trece adi. Elu fericitulu siedeá isolatu și observá cum acésta lume tériata de vecinicele-i prejudicii . . . veniá fora voia-i se resbune acésta copila și pe tatalu ei de tóte umilirile suferite odata și se o redice ast'felu în ochii unor'a din famili'a Nataliei, care odata i-i alungase și acum se sémțiáu încântati déca ei le-ar' fi aretatu o preferinția óre-care. Unu unchiu alu Nataliei luá pe Jancu într'o camera laterala și nu se crediú de locu micșioratu a-lu imbraçisiá pe densulu și pe copil'a lui. Tatalu acelei'a morise și acésta se bucurá acum de tóte bunurile, de óre-ce, dupa cum am spusu-o, parentele ei o desmoscense. Jancu în façi'a acestui omu, care odinióra 'lu sdrobise cu insultele lui, 'lu privi cu disprețiu, și la tóte expansiunile și insistințiile familiei chiar' respunse că nu le recunósce. În façi'a lumii celu puçinu erá resbunatu! . . .

Paulin'a culegeá omagieles toturor; dintre toti inse unu june, anume George Radialu se aretá mai staruitoriu pe lângá ea, . . . înfaçisirea lui barbatésca dar' nobila și simpatica facú óre-care impresiune Paulinei, dar' mai alesu accentele și expresiunea vorbirei avura unu farmecu nedescrisu pentru ea. Unde pui noblet'i'a purtarei, foculu dulce și profundu plinu de sémțire ce radiá în cautatur'a lui; apoi fineti'a spiritului cultivatu seriosu: — óre tóte acestea nu suntu unu motivu puternicu de a mișcá o inima juna, unde clocotescu aspiratiuni egale, care gasesce o reciprocitate de sémțieminte, o compensatiune a calitatiloru ce posedá și care suntu intrupate în fiinti'a ace'a pe care o judeca cu ochii sufletului ei . . . !?

Acesti juni ce ne intereséza atátu, fura prezentati unulu altui'a într'o grupa unde figurá mai multi juni și tinere fete. Vorbirea se generalisase, vorbele de spiritu și galante i-i preocupáu și de siguru toti și fie-care în parte trebuiau se fie stapeni pe adeveratele loru emotiuni. Ast'felu

și Paulin'a vesela și cocheta petreceá cá tovaresiele s'ale prefacându-se a nu dá importantia la nimicu și lasându se-i flutire pe buse unu surisu disprețuitoriu ironicu chiar' . . . Ah! dar' esista o sciinția, unu limbagiú suavu dar' misteriosu și farmecatoriu, plinu de inspiratie și care este cunoscutu séu mai bine gâcitu numai de acele fiintie ale carorú inimi se atragu simultaneu și farmecului caror'a nu potu resistá. Ast'felu Radialu și Paulin'a ce urmáu regul'a de conduita a societatiei ce-i incongiurá pentru toti privirile lorú pareáu indiferente, pentru ei amendoi inse numai erá acel'asiú lucru . . . unu altu orizontu li se deschideá, o lume nóua plina de placeri suave, de fericiri ceresci, și unde se vorbiá o limba necunoscuta lorú până aci. Dulcile lorú emotiuni suntu nedescriptibile! . . .

Pe candu odata se lasara dela dansu, elu i-i oferí braçulu, facurá o tura séu dóue prin salonu și conducându-o pe o banca, elu luá unu scaunu și siediú lângá dens'a. — Dupa o pauza órecare, Radialu i-i disé:

— Ce fericitu sum, d.-sióra, cá hasardulu mi-a procuratu ocaziunea de a ve face cunoscinti'a! . . .

— Fericitu!? a-ti disu unu cuventu prea mare, domnulu meu, ér' la o mișcare ce facú elu, ea 'lu intrerupsé:

— 'Mi ve-ti dá voia se me indoiescu! disé ea cu unu risu usioru de mândria, dar' care cu tóte acestea tradá cátu de emotionata se resémțiá . . .

— D.-sióra, binevoiti ve rogu a crede ace'a ce nu cutezu a ve marturisi pentru momentu și a me autorisá de a ve cere man'a dela parentele d.-t'ale.

— Cum, d.-le! exclamá ea, lasandu se se véda acum o falsa ironie, asiá subitu m'a-ti iubitu . . . !? asiá numai decátu luati acésta hotarire . . . !?

— Da. respunsé elu seriosu facându-se a nu observá nemicu, mi-ati placutu, ve iubescu deja și asiú voi se fiu fericitu a me numi soçiulu dv. . .

. . . Paulin'a nu mai rideá . . . remasé seriósa, pe gânduri, elu i-i luá mân'a, 'si pironi privirea asupra ei cu dorulu și pornirea primului amoru . . . și asceptá plinu de palpitari fericite și indoielnice, cá primulú cuventu ce va proferá ea va fi cuventele: »si eu te iubescu, fá-me fericita!« . . .

Iubire! Fericire! ce resunetu armoniosu aveti în inim'a celoru ce se iubescu și pentru momentu nu se potu indoí de realizarea acestei náluciri scumpe! . . .

Intre acestea pentru discretiune ea se redicá, cá-ci Crangeanu se apropiá și-i oferí braçulu seu. Paulin'a emotiunata cerú se mérga într'o camera laturala, — acolo se aruncá cu negliginția pe unu jetiu 'si pusé o mân'a pe peptu, ér' pe ce'alalta o petrecú pe frunte. — Buzele ei ardeáu ér' în ochi straluceá o flacara vie . . . Acestu june o impresiunase . . . cuvintele lui tulburase seninatatea sufletului seu, de siguru și ea 'lu iubiá? . . . Cátu e de dulce acestu cuventu cându pentru prim'a-data în viéti'a s'a omulu și-lu póte repetá în sene nevediatu și negâcitu de nimeni, care ar' fi póte indiferentu la dulcele refrenu: iubescu! . . . iubescu! . . .

Sub ast'feliu de impresiuni de cari se gasiá stapênita, nisce cuvinte disè cu o vóce încéta, misteriósa chiar' rataceáu fora voe pe buzele s'ale; si cându din intemplantare redicá capulu intêlni doi ochi ce o priviáu cu unu focu straniu si care o spionase mereu. Ace'a privire influentiá atátu de multu asupr'a-i încátu dens'a de-odata facù o usióra trasaritura, care inse nu remase neobservata si disè:

— Ah! aci esti Crangene!? . . . érta-me, erám preocupata . . .

— Erái preocupata Paulino . . . disè elu apesandu cu intentiune acele cuvente, — de siguru de elu erái ast'feliu! . . .

— De elu! De care elu 'mi vorbesci, disè ea cu óre-care animatia si aretandu o vedita temere . . . Ah! vorbele t'ale 'mi facu atát'a reu! . . .

— De ce, candu iubesci si de siguru trebue se fi iubita? observà elu cu o ironie amara.

Pe candu vorbiá obrazulu lui aveá o palóre nespusu de dorerósa, mânile le tieneá strinse gat'a spre amenintiare si vócea-i tremurá, — mai multu nu disè, dar' sub o privire de ura si mânje profunda Paulin'a se sêmti fascinata; cu tóte acestea ea 'lu lasà se termine, apoi ducându-si batist'a la ochi terse pe furisiu dóue lacrime si disè:

— Eu sum seraca, nu potu se speru atát'a norocu.

Faci'a lui se inseninà, o privi unu momentu cu indoiéla, apoi disè afectuosu:

— Spera Paulino, te rogu . . .

— Nu te intielegu . . .

— Dar' tu uiti câtu te iubescu eu si cà asceptu numai unu cuvêntu spre a decide fericirea mea, noroculu teu . . .

Paulin'a cu o indignatie suprema 'lu întreprupsè:

— Ai uitatu Crangene blamulu si desonórea ce ai facutu-o numelui meu la balulu dómnei Melisseanu aretandu nisce scrisori care mi le atribuiái mie . . . ? Ai uitatu umilirile pè cari mi le-ai facutu in diferite rânduri? Veninulu loru 'am resêmtitu in destulu si câtu am plânsu numai eu sciu, cà-ci tu in totu-de-a-un'a 'mi strigái cà sum o copila nelegitima si cà prin urmare ar' trebui se fiu mândra de numele ce-mi oferi tu. — Oh frumosu nume! frumósa reputatie! sublime calitati! Omu fora consciintia si fora onóre, tu nu poti avé inima, — tu, care ai privi pe soçi'a t'a inferióra, neegala tie, nedémna de tine, tu nu poti fi privitu de mine decâtu cà unu lasiu . . .

Elu mugi scrâsnindu din dinti:

— Ah! tu ai curagiulu de a-mi dice aceste vorbe!! . . . i-mi vine se te sdobescu! . . .

Erá palidu si nespusu de iritatu, cu tóte acestea stapênindu-se se trantí din nou pe canapea.

Paulin'a cu unu glasu usiору dar' inecatu de plânsu reluá.

— Dispretiuescu dar' tóte prerogativele frumóse ce-'mi oferi, dispretiuescu tóte perspectivele amorului teu de care me indoiescu si mi-e frica in totu-de-a-un'a, dispretiuescu portarea t'a precum te

dispretiuescu si pre tene, cà-ci cà si alta-data 'mi detesi ocaziunea cà se-mi displaci mai multu. Cu ochii rositi de flacar'a unei vedite mânii, cu figur'a iritata elu i-i strigà:

— Paulino! Paulino! suferu teribilu, oh! dar' si tu-'mi vei resplati acést'a vre-odata . . .

Apoi cu disperare si aruncându-i o privire in care scaparà foculu si puterea viclesiugului si a uriteloru patimi ce stepâniá pre acestu omu, ce căutá asiá de bine se le ascunda, dar' care cu tóte acestea eráu ocaziuni cându ilu invingiáu si Paulin'a aveá frica de elu — adaogà:

— Iubesci pe Radialu si me alungi pe mine!? . . . Ei bine, ori ce ilusiuni 'ti vei face tu vei fi nefericita prin mine . . . . voiu aveá putere a sdrobi viitoriulu teu . . .

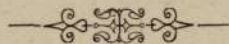
— Infame!

— Di-mi cum poftesci! acum te previu inse cà asceptu ocaziunea spre a-ti probá la rëndulu meu ur'a si resbunarea mea. —

Ea se departà siovaindu, — elu remase singuru spre a reflectá asupr'a subitei schimbari ce observà cu finet'a-i diabolica cà luase serman'a Paulina . . .

(Va urmá)

PAULINA ROVINARU.

IN MEDIULU NÓPTEI.

— Poemu in prosa. —

De-ati scí ce frumosu e in mediulu nóptei, se stái sub bólt'a serina, privindu in fundulu zarei, cum lucéferii legânându-se pe aripe de vèntu, stáu gat'a se cada in chaosu spre a nu se mai vedeá.

De-ati scí ce frumosu e in mediulu nóptei, se stái pe tiermulu riului spumegosu, se-i vedi valurile lui cum se mladía sarutându-se cu umbrele calciiloru dela margini.

De-ati scí ce frumosu e in mediulu nóptei, se stái la marginea padurei radímatu pe arm'a trasnitóre, privindu in susu cum lun'a si stelele luneca preste vèrfurile copaciloru gârboviti de urg'i'a vremei si cum din adêncurile ei s'aude suspinulu privighetórei.

De-atí scí ce frumosu e in mediulu nóptei, se stái in pragulu stânei, s'ascultí hâulitulu câte unui duláu mestecându-se cu ropotulu isvorului, cu sunetulu simplu dar' mișcatoriu alu clopoteloru dela turma:

A-ti scí cà ce-i iubirea; a-ti scí cine-i pribégulu; a-ti scí cine-i haiduculu; a-ti scí cine-i pastorulu.

Le-ati scí acestea tóte mai bine decâtu mine. Dar' mie mi-se pare, cà nici-odata mediulu nóptei nu-i asiá de frumosu; sub bólt'a serina, la tiermulu de rîu, in marginea padurei si nici in pragulu stânei, cà in tristulu cimiteriu. . . . .

Picá in sîréguri frundi'a, suná a jale vèntulu cându diu'a moriá si dreptu luminare unu lucéfaru dela resaritu i-i stá in préjma. Susu spre ceriulu

de cătra apusu trei peteci de nori se desmerdău in cea din urma clipa a dîlei ce morise.

Treceăm, cu capulu trasu intre umeri, cu petiôrele impletindu-se de ostenéla, pe o cararusia ce ducea dreptu in cimiteriulu locului meu parintîescu.

Lun'a esiá de dupa delu — mândra sí curata, sí in zarea departata vedeám clipindu in vapai'a ei crucile cimiteriului, ér' in anim'a mea cresceáu câteav'a sêmtîri doreróse, din ce in ce mai multu... Câtiv'a fiori me strapunsera apoi din talpe pâna in cresetu. Sângele pareá cá-'mi inghiatia in vine sí pe frunte-mi resariáu câtiv'a bobi de sudori, semnu alu neliniscei.

Gândiám atunci: „Câte cai are viétî'a. Ori sí cátu inse ai rataci, in urma o singura cale-ti mai remâne, calea ce duce la morminte. Sí eu mergu tocmai pe acésta cale. Cine m'a adusu pe ea? Ce, dór' o se-mi fia cea din urma cale?“ sí incepui se cântu cu atât'a jale sí focu cându crucile í-mi eráu aprópe. Dar', cântarea mea ori sí cátu voiám s'o inaltîu, ea totu mai josu grabiá dîcându-mí par' cá: „eu nu suntu pentru tine, eu suntu pentru mormentu.“

Atunci mi-am adusu aminte cá dulcétî'a vietiei e veninulu mortiei, cá in faptulu dîlei se cuprinde amurgulu serei, cá lungu sí aprópe nesfêrsitu e lantiulu întemplariloru din lume, caror'a a robí e o necesitate imperiósá.

Í-mi inchipuiám suferintî'a, cá pe o fetióra deslantiuita din braçiele fortiei lumesci, mi-o inchipuiám cá pe o fetióra vecinica caletóre, sí in faci'a ei palida, in ochii ei mari sí sarbedi, pe fruntea ei rece sí misteriósa 'mi pareá cá vedu zugravitu chipulu fiintiei mele, cu tóte patimele lui, cu tóte pornirile lui firesci, cu totu ce am sêmtitu sí am avutu odinióra.

Mi-se pareá cá-sí intinde braçiele s'ale se me apuce, in vreme ce eu í-i dîceám blându sí sfîitosu: „n'ai nevoie se te mai intindí dupa mine, deórece tu m'ai nascutu, tu m'ai legânatu sí m'ai crescutu, tu esti cea mai puternica stapêna a vietiei mele. De multu te insoçescu sí pasii tei s'au intiparitu ast'feliu in sufletulu meu, cá in veci se voru sêmtí.“

Plecatu dupa urmele ei, inaintám totu mai multu spre cimiteriu. Ea-'mi promiteá ceriulu. Aprópe lâng'o cruce, fetiór'a se facu a plânge sí eu inea versám lacrimi sí din lacrimile nóstre cresceá arborulu doreriloru omenesci cu crengi de aurú sí frundia de rubinu, cá se póta insielá sí mai bine pe caletorii ce trecundu pe lânga elu voru se guste din umbr'a lui dulcéga dar' omoritóre — umbra tîesuta din mîi sí mîi de fire ale desnadajdurei.

Eu atunci cadeám inaintea fetiôrei spunêndu-i cá fiorosulu ei glasu — amarnicu me muncesce. Ea-mi raspundeá se nu me temu, cá-ci de voiu scapá, lumea voiu invinge.

Sí am scapatu?

N'am scapatu — sí lumea m'a invinsu!

O frundia de acatiu, tremurându pe-o crénga de-asupr'a unui mormentu, mi-se jaluiá, cá vèntulu nu-i dà pace, cá éta-i mediulu nóptei sí ea nu are pace se dórma nici acum.

„Cá éta-i mediulu nóptei?!“

Fia-care cruce mi-se pareá cá tresare sí mormintele cá se deschidu. Recile pietrii ale mormintloru mi-se pareáu totu atâtea litere din pagin'a cãrtii vécuriloru sí cá din ele cetescu uriasiele gândiri ale celui Prea puternicu: „in mormentu, sí din mormentu odinióra spre ceriu.“

Anim'a mea suspiná adêncu Mân'a mortiei mi-se pareá c'o vedu de-asupr'a capului sí-o grópa cá se casca dinainte-mi. In fric'a mea fãrà de sémênu, am sióptitu cu jale: „Fia voi'a t'a“ sí in ace'así clipa unu sêmtiementu puternicu í-mi sguđuá intrég'ame a fiintia. Dar' eu strigám mereu: „Fia voi'a t'a.“

Fibrele vietii inse nu mi-se rupiáu sí in minutulu cându erá se me trântescu la pamentu, unu bubuitu puternicu s'audiá de dupa muntii ce se redicá spre miédia-nópte. Eu am incremenitu.

Sí multu am statu asia, aprópe fãra suflare.

Unu fulgeru me trezi.

Furtun'a erá la spatele mele. Sêmtiám in curându lacrimile ceriului cadîndu in síuvóie asurdítóre spre pamentu.

Povoiulu erá puternicu sí grozavu.

Gândeám atunci: de-así fi unu mortu, m'ar' acoperi gróp'a sí n'asíu sêmtí nici suferintî'a nici dorerea, — nici mân'á naturei n'asíu sêmtí-o. Dar' cá-ci suntu viu, n'am unde se me adapostescu...

E frumosu in mediulu nóptei se stá in midiloculu cimiteriului radímatu de unu trunchiu, s'audi cum curge plói'a, cum vèntulu o isbesce de cruci sí de morminte, de zidurile unei baserici pe-acãrei paretí zugraviti, n'au remasu decátu numai conturile sfîntiloru. S'audi cum cade plói'a in rfuri straversate de tunetu sí de fulgeru, se ascultí mugindu furtun'a sí gróp'a suspinându.

Se-tí spui atunci dorerea la síuerulu de vèntu ce bate fãra mila in salciile triste ce-acoperu trist'a grópa a maiceí t'ale bune.

Ér' cându se vede lun'a esîndu din valu de neguri sí cód'a tempestatii cu celu din urma fulgeru urlându in departare sí petrundu in sufletu de-o sfânta evlavia se dîci plecându-tí fruntea pe-o cruce invecitata:

Câte taine cuprinde vorb'a „cimiteriu“ sí

Cãta poesia este in „mediulu nóptei!“

Traianu H. Popu.

Amintiri din revoluțiunea anului 1848 în Transilvani'a.

Narate de d-n'a MARIA SÏUTU. ¹⁾

I.

Pe tîmpulu revoluțiunei me aflăm în cas'a părintilor mei, în comun'a Sîardu, departe de 3 ore de Tergulu-Muresiului. Tatalu meu, Joanu Muresianu, eră preotu romanu de religiunea greco-catolica; aveá s copii, între cari celu mai mare eră fratelulu meu Simeonu, care tocmai în acelu anu absolvase jur'a în Clusiu; eră unu tîneru uscatiosu, dar' sdravenu sî frumosu fetioru; aveá unu peru blondu sî nisce ochi albastru de tóta frumseti'a. Nu eră mai betrânu cá de 27 ani, — unu tîneru plinu de viétia sî fôrte curagiosu.

Abiá apucase parinti mei se-lu véda esítu dela scóle sî éta cá se incepe revoluti'a.

Secuii i-si improviséza o armata din tóte elementele barbatesci, Secui sî Români de-opotriva, sî se concentreza în Osîorheiu. ²⁾ Pe Simeonu mi-lu iáu si impreuna cu elu ducu si pe fratele meu Joanu, care desî nu aveá mai multu cá 20 de ani, serviá înse lînga tatalu-meu cá cantoru la baserica sî eră de mare ajutoriu pentru familia în tóte privintiele.

Ast'felu culesera Secuii tóte fortiele barbatesci, nu numai pe ale loru, cele secuiesci, ci sî pe ale nóstre, cele romanesce, pe câte numai putura pune mînu'a.

Acum Secuii eráu stapêni pe situatiune. Ardeáu, pradáu sî jafuiáu, cá-ci nu mai eră cine se le opuna nici o resistentia. Au arsu Reghinulu, au aprinsu Siesia sî au devastatu sî alte comune din Câmpia, pe unde au potutu strabate.

La arderca Reghinului sî fratii mei au fostu de faciã. Din spusele loru î-mi aducu aminte numai atât'a, cá Secuii au pradatu pivnitiele sî au jafuitu pravaliele sî casele cu multa lacomia. La retragere inse obiectele rapite au fostu confiscate dela revoltanti, — numai Secuiloru din Cîucu sî Giurgiu, li-s'a datu voia se duca câtu voru vré.

Sî astadi âmbla Secuióncele din aceste locuri cu rochii scumpe de metasa, jafuita cu ace'a ocasiune din pravaliele Reghinului. Orológe, lantîuri de auru sî alte juvaere scumpe, apoi bani sî multe alte obiecte pretióse trecusera în proprietatea numitiloru Secui, asîa cá unii dintre ei pâna în dfu'a de astadi numai acestei fatale impregîurari au a multiam bogati'a ce o au. Nu-i vorba, pe lînga Secuii din Cîucu sî din Giurgiu se voru fi afluat

¹⁾ D-n'a Maria Sîutu n. Muresianu, care în tîmpulu de faciã locuesce în Brasîovu, a binevoitu a-mî nará mai multe amintiri despre unele evenimente petrecute mai vîrtosu în cerulu familiei pe tîmpulu revoluțiunei anului 1848. Din pretiósele d.-s'ale amintiri înregistrezu pe cele cuprinse aci fára nici unu comentariu, siguru fin. u, cá ele voru poté servi cá totu atâtea puncte de orientare la scrierea unei istorii conscientióse sî amenuntíte, de care dorere, pâna acum'a inca nu avem.

²⁾ Intîielege Muresiu-Osîorheiu, séu Tergula-Muresiului.

sî altii din alte parti, cari au profitatu de jafuirea Reghinului; numerulu acestor'a inse la totu casulu n'a potutu fi decátu fôrte micu, anume numai acei'a, cari pe furisîu au potutu scapá de confiscare.

Dar' pe cîndu poporatiunea eră tîenuta în o adeverata panica de acestu nemilosu vandalismu alu Secuiloru, éta cá se ivescu Români granitieri dela Naseudu sub conducerea lui Gedeonu si a lui Clococeanu.

Venirea loru, cu totulu neacceptata, produse o surprindere teribila. Secuii o iáu la sanetos'a. Câteva descarcaturi de puşca, date în vîntu din partea Româniloru, au fostu de ajunsu pentru a curatî locul de Secui.

'Mi aducu fôrte bine aminte de fug'a Secuiloru, cari veniáu calari de cátra Osîorheiu, fugindu mîncîndu pamentulu pe drumulu de tíera, ce trece pe la capetulu satului nostru. Dela noi pâna la Osîorheiu, cale de o posta, drumulu furnicá de Secui, cari fugiáu lantîu de lantîu, calcîndu unii preste altii. Cîndu au ajunsu pe la noi, eră séra; drumulu, umplutu cu pétra, eră aprópe luminatu de schinteile ce le scaparáu copitele cailoru loru. Multi raniti, ba chiar' sî morti au remasu presarati pe drumu în urm'a acestei fugi, sî numai cu reversatulu díoriloru se curatî drumulu de Secui sî se linisci sgomotulu asurdítoriu produsu de acésta teribila fuga.

Eră o frumósa dí de tótna. Multi locuitori dela noi sî de prin satele din impregîurime esísera desu de deminétia pe drumulu de tíera, pentru cá se culéga haine, pelarii, diferite specii de arme sî alte obiecte remase în urm'a Secuiloru.

Noi, Siesieni, nu aveámu inca informatiuni despre cele petrecute în Osîorheiu sî din asta cauza parinti mei eráu fôrte ingrigiti, de-órece o sora a mea, An'a, de alt'cum féta mare, din întêmplare tocmai atunci se aflá în Osîorheiu. Pe ea o dusesé acolo aristocratulu unguru Tolnai Gábor din Totfaleu, cu scopulu cá în caletori'a acést'a se fia de ajutoriu pe lînga mama-s'a, care eră surda. Ne temeámu asîa-dara nu cumv'a se i-se fi întêmplatu Anei cev'a reu, sî din asta cauza erámu tristi sî fôrte nedumeriti.

Cîndu cólea de cátra prândiu ne pomenimu inse, cá An'a, vesela si sanetósa, intra în casa, tîrêndu dupa sine unu mare stindardu nationalu ungurescu, lucratu din metasa masiva sî purtându pe elu inscriptiunea: „Unio vagy halál.“ An'a venise acasa pe josu si stindardulu ilu gasi în drumulu pe care fugiserá Secuii.

Ne spusé An'a, cá ar' fi potutu se ne aduca sî alte lucruri mai de pretiu, cá-ci în momentul cîndu se audíra primele bubuituri de tunuri ale Granitieriloru, aristocratii unguri, în a càror'a casa se aflá ea atunci, i-i lasara pe mîna tóte scumpiile din casa sî o luara la fuga. Anei inse nu-i trebuí nimicu, cí o luá sî ea la sanetos'a dupa mai marii ei pâna a ajunsu într'o padure la câmpu, unde-sî cautara refugiu sî ceialalti locuitori din orasiu, cari n'au potutu se fuga mai departe.

Mai accentuezu odata, că Români granitieri n'au atacatu pe Secui și, precum se vede, nici n'au venitu cu scopulu că se-i atace, ci singuru numai că se scape poporatiunea de vandalismulu acestor'a S'audiâu, ce-i dreptu. Inca dela noi din satu bu-buiturile de tunuri și descarcaturile de pușci ale Giani țeriloru, dar' acestea le-au trasu numai in secu, cu scopulu că se inspainamente pe Secui, ce'a ce li-a și succesu pe deplinu.

Secuii, inspainentati, se imprasciara in urm'a acest'a pe la casele și locuintțele lor, — unii dintre ei inuse se dîceă că s'ar' fi dusu in Ungari'a, pentru a cere ajutoriulu unguiloru de acolo, ce'a ce se și adeveri, precum se va vedé din evenimentele ce le voiu spune mai târđiu.

Dupa-ce armat'a improvisata a Secuiloru se disolvă, fratii mei, impreuna cu toti ce'alalti Români rapiti de ei, se re'ntórsera acasa, unde erău asceptati cu mare doru.

II.

Dupa alungarea Secuiloru, Granitierii ocupa Osiorheiulu și-lu țienura asediatu șiese septemâni. Totu tîmpulu petrecerei loru in acest'a capitala a Secuiloru, poporatiunea se bucură de pace și linisce. Ei n'au aprinsu, n'au jafuitu și n'au omorfitu pe nimenea.

Frate-meu Simeonu inca se dusé la Osiorheiulu și intră in armat'a Granitieriloru că tribunu. Aveă sub mân'a s'a că la 25 de gregari români. Dintre ceialalti tribuni, colegi ai lui Simeonu, sciu se spunu cu numele numai pe Farago din Sangeorgiulu de Muresiu, numitu Sangeorgiulu țigănescu, ce se afla in nemidilocita apropiare de Osiorheiulu. Farago eră mai betrânu că Simeonu, eră omu casatoritu și cu familia, frate alu profesorulu de odinioăra Farago din Blasiu.

* * *

Se impleniâu dejă șiese septemâni de cându Români granitieri țieneău asediatu Osiorheiulu.

Pe cându inuse poporatiunea, gratia spiritulu iubitoriu de pace alu Granitieriloru, poteă se gaste in linisce ródele binecuventate ale pazei, pe atunci éta că sosese vestea, că Secuii se re'ntorcu din Ungari'a intariti radicalu in numeru și potere.

Nu sciu, déca scirea despre re'ntórcerea Secuiloru și venirea intru ajutoriulu loru a Unguriloru din Ungari'a, séu dóra alte impregiurari i-a facutu pe Granitieri se parasésca Osiorheiulu și se se retraga spre muntii Naseudulu, ér' noi, locuitorii români mai vîrtosu, cari din nefericire ne aflămu cu satele și locuintțele nóstre amestecati printre Secui, remaserămu espusi unoru nóue vandalisme și brutalitati din partea Secuiloru și a confratiloru loru de rassa.

Simeonu se re'ntórse acasa.

Gedeonu și Clococeanu nu s'au mai intorsu cu Granitierii loru prin partile nóstre, a remasu inuse numele loru scumpu că o dulce moscenire in memori'a țieraniloru nostri romani. In serile lungi de ierna și véra la munc'a câmpulu, ei formău

obiectulu conversatiuniloru și a doineloru loru frumóse:

Frundia verde leosteann
Dragu nume mi-e Clococeanu;
Frundia verde maghieranu
Dragu nume mi-e și Urbanu. *)

Urbanu n'a fostu prin partile nóstre; cu tóte acestea vestea numelui lui ajunsésé și pe la noi, pentru-că in partile nóstre inca s'au aflatu unii tineri români, cari parte au mersu impreuna cu Granitierii, parte au trecut mai târđiu in armat'a lui Urbanu, care pe câtu ini aducu aminte din spusele altor'a, inca se află prin partile Naseudulu.

III.

Intr'o nópte frigurósa din cășlegi, pe cându in casa dormiămu cu totii, obositi nu atătu de munc'a de preste di, câtu mai vîrtosu de multele grigi și necurmatele spaime, provenite din continu'a nesigurantia in care ne aflămu, ne pomenimu pe la mediu de nópte, că usi'a casei se deschide cu repediune și cinev'a intra inlaintru, oprindu-se stêlpu in midiloculu casei.

Toti ne cutremurărămu.

Dupa câteva'a momente de tacere, strainulu incepú se vorbésca.

„Dormiti?“ — intrebă elu.

Ó sora mai mare a mea, Nazarie'a, cunoscú numai decātu vócea strainulu.

„Este Imbre!“ — șiopti ea incetu.

„Dă, eu suntu!“ — respunsé strainulu, care asemenea cunoscú vócea șioptitoare a surorii mele.

Imbre eră unu tîneru maghiaru din comun'a invicinata Mușinu, satu locuitu mai multu de Români, că de Unguri. Elu eră nemes și pe bas'a aș't'a i-si permiteă se curteze pe Nazarie'a. Bine intielesu, Imbre eră asia-dara legatu de cas'a nóstra prin simpatii de amoru

„Ce veste ne aduci. Imbre?“ — intrebară ai nostri, cari desí mai prinsesera pușina inima cunoscúdu cine este, presentiău inuse, că venirea lui la cas'a nóstra pe unu tîmpu asia intârdiatu alu noptii nu este a buna.

„Vrêu se vorbescu cu Simeonu“ — respunsé Imbre. — „Simiône, unde esti? Scóla-te și-ti vedí de cale; diminétia vînu Ungurii din satulu nostru că se te prinda, — cară-te ori in susu, ori in josu.“

Dupa rostirea acestoru vorbe, Imbre, a carui'a inima sbocoteă cumplitu, deschise usi'a și se dusé.

Noi amu remasu incremeniti.

Acest'a se intêmplă căm la o luna de dile dupa retragerea Granitieriloru și eră dreptu avisu despre re'ntórcerea Secuiloru cu Ungurii din Ungari'a, cari desí nu ajunsera inca tocmai prin partile nóstre, dar' erău in apropiare și prin avant-

*) Regretu, că nu potu se citezu mai multe din aceste versuri, aduse dreptu omagii din partea poporulu nostru memoriei scumpe a luptatoriloru sei. Sciu inuse că dupa revolutiune asemeni versuri erău interdise. Gendarmii pândiău și pre cei ce-i audiău cântându-le, i-i prindeău și-i pedepsiău.

gardii loru detera dejá ordinu cá se prinda tribunii românesci, între cari sórtea erá se cada, póte mai antâiu de toti pe fratele-meu Simeonu.

Têmpulu erá criticu pentru noi. Asía pe intunerecu, Simeonu se scolà din așternutu, se imbracà și începù se sè preâmbles prin casa, frecându-si mânile in palmi.

Nu sciámu ce-ar' fi de facutu. Têmpu de întârziatu inse nu erá. Joanu, fratele meu de alu doilea, esi afara, prinse caii la sania și plecà impreuna cu Simeonu la Osiorheiu.

»Acum du-te, frate, incatràu te va indreptá Domnedièu, — eu me intorcu acasa!«

Simeonu remase nehotarîtu in midiloculu pietiei, ér' Joanu dicându aceste vorbe — se întorse acasa inca in ace'asî nópte.

IV.

Dupa-ce trecù preste noi și acêsta nópte de gróza, éta cá desu de diminétia neasceptatii óspeti sosescu.

Celu de antâiu care întrà in casa fù consaténulu nostru Asztalos Anti, pe care de altmîntrelea ilu cunosceámu cá pe omu de tréba. Dupa elu intrara alti cincí Secui din Musíau, toti imbracati in haine domnesci. Intre acesti'a se aflá și unu solgabirèu. Fia-care avé la brâu câte 5 pistóle și pe lângá ast'a mai erá fia-care inarmatu și cu câte-o pușca. Cându te uitái la ei, te cu-prindeau flori.

In casa se aflá mama-mea, frate-meu Joanu și noi, fetele, între cari eu erám numai o copila, cá de 12 ani. Tata-meu — care sciá, cá nu numai tribunii in specie, ci in genere toti preotii români suntu luati la góna din partea Secuiloru — se ascusesè la o familia unгурésca din vecini, cu care traiámu in buna pretiua.

Celu de antâiu, care i-si deschisa gur'a, a fostu consaténulu nostru Asztalos.

„Am venitu eu inainte“ — dișe elu — „pentru cá se ve spunu, cá domnialoru au porunca se prinda pe Simeonu. D.-vóstra inse se nu ve temeti, cá-ci domnialoru nu i-oru face nemicu nici lui Simeonu și nici d.-vóstre.“

Mam'a începù se plânga și dupa ea începurám se plângemu și noi, copii, asía cá in aceste momente cas'a nóstra infaçisíá unu tablou in ade-veru sfasiatoriu de inima. Joanu inse, de iritatu ce erá, scapará din ochi și scrâșniá din dinti. Abiá i-si poteá stapèni turburarea și dorerea.

Secuii începurá se caute pe Simeonu. I-lu cautarà in paturi, i-lu cautarà sub paturi și asía mai departe in tóte unghiurile casei; se suirà in podu, mersera, in ograda: síoprone, grajduri, cotetie, ba nici cea mai mica gramada de paie ori de fènu n'a remasu pe care se n'o calce cu de-ameruntulu sub pitióre pentru a cautá pe bietulu Simeonu. Ba s'au dusu apoi la baserica, l'au cautatu sí-acolo, l'au cautatu și pe la vecini și in urma s'au intorsu érasí la noi acasa.

Frater-meu Todoru, fostulu preotu din Bozediu, erá pe tēmpulu acel'a unu copilu nu mai mare cá de vre-o ó ani. Secuii se dáu pe lângá elu, mai antâiu cu bun'a, ér' in urma cu intimidari, dicându cá au porunca se-lu prinda pre elu, déca nu le va sci spune unde este Simeonu. Din fericire inse, copilulu nu poteá spune nimicu, cá-cí elu n'aveá scire despre cele petrecute in cas'a nóstra in decursulu noptii, fiendu-cá dormise pe acele vremuri.

In fine Secuii se departara desamagiti, ér' noi remaseramu cu spaim'a 'n ósa, de-órece erám convinsi acum despre sórtea ce-lu ascépta pe scumpulu nostru Simeonu. (Va urmá.)

Barc'a roza.

Imbarcame-voiu, déca voiesci,
Veselu marinariu ce lasa malulu,
Șe cautu unu raiu cu visuri ceresci,
Er' perulu teu auriu va fi valulu;

Rochi'a-ti plutindu in vèntulu serei
Cutele-si va umflá cá si vele,
Cându va 'noptá pe faci'a marei
Marii tei ochi 'mí voru fi dulci stele;

Risulu teu de coralu stralucíndu
Fanaru 'mi vá fi in marea luna,
Panglic'a t'a pavilion fálfaíndu,
Pelea-ti alba lumina de luna.

Avem merinde si ce se bemu,
Se tie cátu drumulu ne va tîneá:
Avem guritíe, cânturi avem,
Intregu echipagiulu vom imbetá.

Vomu abordá ori unde doresci:
Colo, colo, pe maluri promise,
Sub ceriu nebunu, in tîeri de povesti,
In dulcele raiu cu flori de vise.

(J. Richepin.)

Josif Popescu.

Poesii de Heinrich Heine.

II.

Spune-mi, unde tí-i iubirea
Ce-asíá mândru ai cântatu-o,
Cându nemarginitu-i farmecu
Inim'a tí-a 'nflacarat'o?

S'a stînsu! Inim'a-i pe calea
Trista a pustifului,
Și-asta carte-i numai urn'a
Cu cenuș'a dorului.

II.

Nópte-i. Eu in cai streine
Cu amaru-mi pribegescu,
Dar' a lunei radíe line
Blându in calea mea lucescu.

Luna, tu cu-a ta lumina
Intunereculu gonesce
Și din inim'a mea plina
De dorerea, ce totu cresce!

C. MORARIU.

DIVERSE.

Cronica. — Scól'a de fete a Asociatiunii transilvane. — Pe semestrul primu din anulu 1888/9 in cele patru clase civile au fostu inmatriculate 73 eleve la acésta scóla, éra in internatu au locuitu 43. In totu casulu cifre respectabile acestea, déca vomu luá in consideratiune, cá in scurtulu tempu de doi ani e preste pot'ntia cá unu institutu nou se ajunga la cunoscint'a totoror claseloru si cercuriloru interesate de elu si se-si intemeieze unu ren. me, chiar' si in casu candu nu ar' fi combatutu de nici unu adversariu, pe faéa séu intru ascunsu. — Dela 1 Februarie inainte se primescu eleve in tóte clasele pe sem. II-lea, cum si in internatu, pe lângá conditiunile cupriuse in regulamentu. — Cu cátu se voru inmultí elevele, cu atátu si spelese voru decresece. Din díu'a in care Asociatiunea, séu mai esactu ins'a-si Natiunea, vá ingrigí de unu foudu siguru, din alu cáruí venitu regulatu se póta fi platiti profesorii, spelese internatului de fete potu se scada la 15 fl. pe luna, éra didactrulu séu tax'a scolastica la 10 fl. pe anu. Spelese internatului in acelu casu fericitu ar' poté fi si mai mici, déca nu amu sci cu totii, cá tinerimea de sexu femeiescu cere, cu totulu alte ingrigiri decátu cea de sexu barbatescu.

Balulu reuniunii femeiloru rom. din Sibíiu ocupa de cátiva ani locul celoru de-antái baluri de elita din Sibíiu — succediéndu-i a se aventá la unu nivelu de a servi dreptu binevenita ocaziune de convenue soéiala pentru autoritarile cele mai distinse besericesci, civile si militare. — Acestu balu a avutu si anulu acest'a unu deplinu succesu — multiemita Comitetului Reuniunii femeiloru române care, cá arangiatoriu, n'a crutiatu nici o ostenéla pentru bun'a lui reusita.

In sér'a dílei 19 l. tr. pe la 9 óre in spaciós'a sala dela „Imperatulu Romaniloru“ se aflá deja intr'unita o frumósa si alésa societate. — Atunci se începú dansulu cu Hor a nóstra multu fermecatóre. — La 10 óre in veselí'a petrecerei a sositu multu gratiós'a dómna contes'a Livi'a Mocsonyi de Foen cu consortele seu domnulu comite supremu Andreiu Bethlen, in viile simpatii ale publicului asistentu. Multu au redicatu nimbulu si valórea morala a balului presentí'a: Escelentiei s'ale dlui comandantu de corpu F. M. L. Anton Swetenay de Nagy Ohay; F. M. L. Baronu Waldstädten; F. M. L. I. de Kocy, — aloru trei generali, coloneli, subcoloneli, intendanti, — a siefiloru orasiului si corporatiuniloru din locu, a unoru intelligenti din Romani'a si din alte párti ale patriei.

Inainte de pausa, precisu la 12 óre, au intratu in sala sub conducerea dlui N. Bentí'a 12 juni calusieri, voinici, unulu cá unulu si cá toti atáti'a bradi veseli de munte, cari sub intonarea

marsíului Mihaiu Vitezulu incungíurându odata sa-l'a de-a rotogolulu si apoi ocupându locul in mijloculu salei, intre freneticele aplause ale publicului au jocalu cu unu focu si o desteritate inascuta románului, jocurile nationale „Batut'a“ si „Romanulu.“ — Frumsetí'a jocuriloru nóstre nationale si precis'a loru esecutare precum si pictoresculu aspectu, ce presenta costumulu nationalu a storsu admirarea publicului, ce s'a manifestatu prin nesfêrsítele aplause.

Sub aceste impresiuni placute s'au continuatu petrecerea inca si mai cu multa vioitiune pâna in díori de dí. — Resultatulu materialu alu balului inca a fostu preste tóta aseptarea.

Balulu curtii regale in Bucuresci. Balulu curtii regale romane din sér'a de 13 Ianuarie a. c. — a fostu splendidu. Elu s'a inceputu la 9 óre si la 10^{1/2} petrecerea éra in plinulu ei. Mai antái s'a formatu lângá tronu unu cercu, la care au fostu admisi membrii corpului diplomaticu, ministrii románi si demnitarii cei mai mari ai statului cu d.-nele loru. MM. LL. au intratu la 10^{1/2} óre si au inceputu a se intretiené cu fiecare din persónele presente; in urma redicându sfedintí'a, au intratu in sala cea mare si de-odata a inceputu dansulu. Regín'a portá unu costumu de o splendóre uimitóre; rochi'a éra o stofa románésca alba, lamata cu argintu si auru veritabilu, cu brodaríi de lâná in coloru, — care a fostu lucrata de femei din Muscelu tómpu de aprópe 3 ani. Mantau'a de satinu impodobita de strutiú albu, ér' vélulu ce atérná in josu de pe capu éra de celu mai finu borangicu. Rochi'a tóta, lucrata in atelierelu magazinului „Aux Villes de France,“ éra preserata de safiruri si rubinuri in numeru de preste 1700; corsagiulu acoperitu de o intreita riviera de diamante, ér' pe capu M. S. aveá o coróná de familie in stilulu evului mediu, giuvaieru de o valóre nepretiuíta si pe care regín'a o portá in sér'a ast'a pentru ántáiási-data. Tóte amenuntele acestui stralucitu portu érau combinate cu o arta nespusa. Dupa supeu a inceputu cotilionulu plinu de cadouri si surprise, la care Maiestatile Loru au asistatu pâna la órele 4. — Se díce, cá in curéndu suveran'a Romániiei, avéndu se asiste la casatori'a unui membru alu augustei familii regale in strinatate, va portá la balulu ce se va dá acolo cu ace'a ocaziune totu rochi'a din asta séra, pentru a aretá inaltei aristocratii straine acestu produsu admirabilu alu industriei nationale române.

Balu romanu in Vien'a arangíeza Románii din capital'a imperiului sub inaltulu protectoratu alu Altetiei S'ale imperiale-regale Archiducele Reiner in 7 Februarie. Venitulu curatu alu acestei intreprinderi, momentóse din punctulu de vedere alu prestigiului nostru nationalu, este destinatulu pentru ajutorarea studentiloru románi lipsiti de mijlóce si pentru societatea academica Románi'a juna, centrulu teneriloru románi dela scólele superióre din Vien'a. Contribuirile suntu a se trimite dlui I. Gr. Tieranu cand. med. Vien'a

VIII, Schlösselgasse 14. ori la Redactiunea acestui diariu, unde se afla depusa o c6la de colecte.

Academia militara va se se infintieze in Bucuresci. Guvernul a si pregatitu proiectulu de lege relativu sf in dfilele aceste 'lu va suscerne Dietei spre aprobare.

Jubileulu de 50 ani a fotografiei s'a serbatu la Paris in 9 l. tr. — in ace'a di implinindu-se 50 de ani, de c6ndu pictorulu francesu Draguerre au aretatu cu probe Academiei franceze inventiunea s'a de a desemna prin mijlocirea luminei solari.

Dextrocordia. In o policlinica din Berlinu au curatu in dfilele aceste pre unu copilu de 12 ani, anim'a carui'a, dupa cum au constatatu visit'a medicala, se affa in laturea drepta. Acest'a nu o au observatu p6na acum nici copilulu respectivu nici parentii lui. Reportulu mediculu supremu a respectivulu institutu dice, c6 ast'felu de anomalii numai raru vinu inainte sf de regula suntu impreunate cu disordinea sf a celoru alalte organe interne; mai adese dextro cordi'a e unu semnu a dislocarei organeloru pectorale sf abdominale a asia-numitulu situs viscerum inversus.

Fonduri tractuali. La initiativ'a si staruint'a energica a zelosulu archidiaconu gr. cat. alu Clusiuului Rsmului D. *Gabriele Popu* si a diligen-telui seu cooperatoru M. On. D. *Vasilie Pod6ba*, in tractulu protopopescu gr. cat. alu Clusiuului s'au infientiatu trei fonduri comune tractuali; si anume: *fondulu cultului* pentru inaintarea scopuriloru culturali ale tractulu, care dispune dej6 de o avere de apr6pe 4000 floreni v. a., — *fondulu pretiloru tractuali* pentru ajutorarea pretiloru sf *fondulu invetiatoriloru tractuali* pentru ajutorarea invetiatoriloru — in casuri de lipse extreme, care dispune dej6 fie-care in deosebi de unu capitalu de preste 300 floreni v. a. — Baremi de-ar' affa c6tu mai multi imitatori!

Rescumperarea drepturiloru regalie — de cr6smaritu o dispune art. de lege 36 din 1888. — In sensulu acestei legi: dreptulu de-a t6n6 cr6şma in satu seu de a vinde beuturi, se va rescumper6 p6na la finea anulu curente dela toti 6menii privati, adeca si dela nobilii de odini6ra, precum si dela comune si de la toti cei ce au avutu acestu privilegiu. Sum'a rescumperarei se va statori pe calea pertractarii sf ascultarii celoru interesati cu incuviintiarea ministrulu de finantie. Despagubirea inse numai in acelu casu se va d6 proprietariulu de p6na acum, d6ca acest'a o va cere p6na la 31 Martie st. n. a. c., la din contra respectivulu 'si va pierde totu dreptulu. Cererea pentru despagubire trebuie se se faca in scrisu catra inspectoratulu de dare respectivu. — Despagubirea se va platf la sume mai mici, in bani gat'a; 6r' sumele mai mari, in obligatiuni de statu cu 5% minus darea de venitu.

Obligatiunile de despagubire (bonurile rurale) ungare, timisiane si transilvane, din care posiedu si unele baserice si sc6le rom6ne, si cari aduce6u 5% pe anu minus 7% dare de venitu, adeca sut'a de floreni c6te 4 fl. 65 cr. — se voru preschimb6

cu obligatiuni n6ue cu c6te 4% curatu Prin urmare se va pierde cev'a la %, dar' se va c6scig6 apr6pe at6t'a la capitalu; c6-ci: in locu de o obligatiune ungara ori timisiana vechia de 100 fl. se va d6 o obligatiune n6ua de 100 fl. si 16 fl. 95 cr. in bani gat'a, 6r' in locu de-o obligatiune transilvana vechia de 100 fl. se va d6 o alta obligatiune n6ua de 100 fl. si 16 fl. 13 cr., in bani gat'a. — Obligatiunile vechi suntu a se depune spre acestu scopu nesmintitu p6na in 9 Februariu st. n. a. c. la Perceptoratulu regiu mai de-apr6pe, care va d6 unu reversu despre primirea acelor'a, 6r' preste 10 dfile va d6 unu titlu provisoru de n6uele obligatiuni inpreuna cu diferint'a de val6re in bani gat'a, — din 15 aprilie inainte apoi va d6 obligatiunile definitive.

Istori'a pentru inceputulu Romaniloru in Daci'a, scrisa de marele istoricu rom6nu Petru Maioru, o-a scosu de su tipariu in o n6ua editiune inca acum'a-su cinci ani Societatea academica „Petru Maioru“ din Budapest'a.

Opulu acest'a, a carui deosebita insemnatate se caracteris6za prin nobilulu scopu alu fericitulu nostru istoricu: „... c6 ved6ndu rom6nii din ce vit'a stralucita suntu prasiti, se se indemne toti stramosiloru loru intru omenie si bunacuviint'a a-le urm6,“ cum si prin cuvintele meritatulu boeriu moldoveanu Jordache Malinescu in precuv6ntarea s'a la editiunea a d6u'a din anulu 1834: „*Ac6sta istoria este care a datu lauda si marire si a urzitu ep6ca natiunii rom6nesci*“, — se petrecuse cu totulu; si societatea numita ved6ndu lips'a lui ad6ncu s6mt6ta la publiculu rom6nu l'a edatu din nou cu litere latine, — fac6ndu prin acest'a natiunii si literaturii rom6ne celu mai bunu serviciu. — In editiunea acest'a a trei'a, dovedile cu cari Petru Maioru a combatutu pre contrarii latinitatii rom6ne si a sust6nutu originea n6stra romano-latina, suntu inveluite intr'unu vestm6ntu cu multu mai accesibilu pentru publiculu cetitoriu, decum er6u editiunile cirilice de mai inainte. Literele latine si tipariulu frumosu, in care se presinta ac6sta carte de *auru* a trecutulu nostru plinu de suferint6, inzestrata cu frum6se si temeinice cunoascint6 istorice, contribue multu c6 ea se devina unu tesauru pretiosu in ori-ce biblioteca. — Posied6ndu societatea edit6ria inca mai multe esemplare, si dorindu c6 ele se se resp6nd6sca si se impodob6sca t6te bibliotecele rom6ne, a redusu pretiulu cart6iei la minimulu posibilu; si anume: pretiulu unui esemplariu brosi6ratu l'a redusu (dela 1 fl. 50 cr.) la 60 cr., alu unui esempl. legatu in p6na (dela 2 fl.) la 1 fl. 10 cr. si alu unui esemplariu in legatura de luxu (dela 2 fl. 30) la 1 fl. 50 cr. — adausu la fie-care c6te 15 cr. portpostalu. — Dela 10 esempl. se d6 unulu gratis. — A se adres6 la dlu Josifu Blaga Budapest IV. L6-utcza 6. II. 14.

Rom6nische Revue, redactata de dlu Dr. Corneliu Diaconovich, a aparutu in Vien'a. Brosiur'a prima, pre lun'a Ianuariu 1889, are unu cuprinsu bogatu sf variu din politica sf literatura. Adres'a

directiunii acestei reviste pré interesante este: Hoftheaterbuchdruckerei I. B. Wallishausser Wien, VII. Lenaugasse 19.

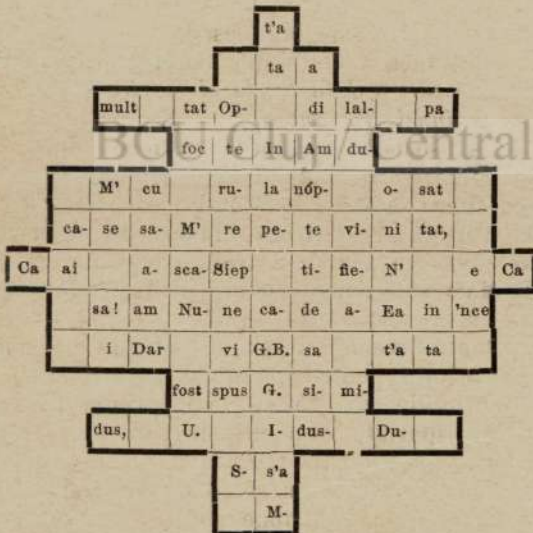
Hymen. — Dlu *C. C. Datculescu* proprietariu in Rîmniculu-Saratu si directorele interesantei reviste „Gazet'a Satenului“ s'a cununatu in 31 Ianuariu cu domnisiór'a *Virgini'a J. Ciuslea*.

Felicitarile nóstre!

Necrologu. *Juliana Sandor n. Fruscha*, soçi'a veteranului medicu din Aradu dr. *Atanasiu Sandor*, a repausatu in 17 I. tr. in alu 64-le anu alu vietiei sí 47-le alu fericitei casatorie — deplânsa de soçiulu seu, de fiic'a s'a *Ann'a* sí soçiulu acestei'a *Dr. Lazaru Petco* avocatulu in Dev'a, de nepotii sei *Valeriu, Eugeniu, Ohvi'a, Aureli'a, Julianu, Ann'a* sí *Vilm'a*, precum sí de numerosi cunoscuti sí cunoscute. — Fia-i tieriu'a usióra sí amentierea binecuvéntata!

Clironomulu Austro-Ungariei RUDOLF a repausatu in 30 Ianuariu.

Gâcitura de síacu.

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Terminulu de deslegare e 28 Februaru a. c. — Intre deslegatori se voru sortia premii de valóre.

Glume. — **Se potrivescu.** Femei'a. Inchipuesce-ti scumpulu meu, asta nópte am visatu cá ni-amu dusu la scalde.

Barbatulu. No vedi cátu de bine ne potrivimu pana si in visu: eu éra am visatu cá amu reñtorsu dela scalde.

Vecinulu amaritu. *A.* — Dar' pentru D.-dieu, cum poti se cánti la vióra cu atât'a duioste pana nóptea tardu? — agrái unu individu pre locutoriulu odáiei vecine, care scártiaá córdele viórei pana pe la mediu de nópte.

B. — Ah! cum se nu cántu, candu sum atâtu de necajitu, cá m'a abandonatu alés'a animei miele, — respunse agraitulu.

A. — D'apoi pentru D.-dieu, eu sum de vina cá te-a abandonatu, eu se suferu urmarile acelu abandonu?! — replicá celu de antaiu sätulu de scártiaitulu viórei abandonatului.

Nepóta cu anima buna. — Me bucuru, matusica draga, cá te-ai reñsanetosiatu.

— Bene, bene, copila rea. dar' cátu am fostu bolnava nici-odata nu m'ai cercetatu.

— O, draga matusica, fi numai inca odata bolnava si se vedi cátu de desu te voi cercetá.

Intre doi telhari — dupa spargerea unei cassa *Wertheim*. — Cátu a-ti aflu in cassa?

— Nimic'a tóta, numai 20 floreni.

— Dóuedíeci de floreni? Mai vedítutái inca unu însielatoriu atâtu de impertinentu — se tíéna cassa *wertheimiana* cându n'are numai 20 de floreni!?

Proprietariu, Redactoru respundítoriu si Editoru: **NICOLAE F. NEGRUTIU.**

Gherl'a Iprimari'a „Aurora“ p. A Todoranu 1889.